

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

Komitet ds. Zrównoważonego Biznesu

Warszawa, 13 lutego 2026 r.

Pan
Jurand Drop
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Finansów

**Stanowisko Komitetu ds. Zrównoważonego Biznesu Krajowej Izby
Gospodarczej w sprawie dobrowolnego standardu raportowania
zrównoważonego rozwoju dla MŚP (VSME)**

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo Departamentu Efektywności Wydatków Publicznych i Rachunkowości Ministerstwa Finansów dotyczące konsultacji dobrowolnego standardu raportowania zrównoważonego rozwoju dla małych i średnich jednostek (VSME), opracowanego przez EFRAG i stanowiącego podstawę Zalecenia Komisji (UE) 2025/1710, Komitet ds. Zrównoważonego Biznesu Krajowej Izby Gospodarczej przedstawia niniejsze stanowisko.

Na wstępie pragniemy podkreślić, że **celem stanowiska jest wsparcie Ministerstwa Finansów w przedstawieniu konstruktywnej, realistycznej i proporcjonalnej propozycji na forum UE**, uwzględniającej jednocześnie **użyteczność danych dla użytkowników regulowanych** i możliwości operacyjne MŚP. Naszym zamiarem jest również wskazanie obszarów, w których doprecyzowanie zapisów VSME może realnie wzmocnić jego skuteczność — zarówno z perspektywy przedsiębiorstw, jak i instytucji finansowych, dużych jednostek stosujących ESRS oraz administracji publicznej.

Krajowa Izba Gospodarcza

ul. Trębacka 4, 00-074 Warszawa, tel.: +48 (22) 630 96 00, e-mail: kig@kig.pl, www.kig.pl

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego
KRS: 000121136, REGON: 006210187, NIP: 526 000 17 08

Stanowisko jest w pełni spójne z intencją Komisji Europejskiej, aby VSME stanowił **narzędzie „low-burden reporting”** — ograniczające obciążenia administracyjne MŚP, redukujące zjawisko wielokrotnej sprawozdawczości oraz harmonizujące wymagania informacyjne w łańcuchach wartości. Podstawowym założeniem naszej analizy jest więc założenie, iż VSME powinien pozostać standardem **proporcjonalnym, wykonalnym i rzeczywiście odciążającym**, a jednocześnie dostarczającym danych wystarczających do realizacji obowiązków regulowanych użytkowników informacji.

Uwzględniamy przy tym, że:

- zgodnie z art. 29ca dyrektywy o rachunkowości (Omnibus I) VSME ma zostać przyjęty w drodze aktu delegowanego,
- VSME ma pełnić rolę punktu odniesienia dla value-chain cap, stanowiąc podstawę ograniczenia zakresu danych, jakich jednostki objęte obowiązkową sprawozdawczością ESG mogą żądać od swoich kontrahentów.

Stanowisko zostało przygotowane z uwzględnieniem wcześniejszych doświadczeń Komitetu ds. Zrównoważonego Biznesu KIG z konsultacji uproszczonych ESRS oraz szczegółowej analizy VSME z perspektywy:

- MŚP nienotowanych na rynku regulowanym – jako podmiotów potencjalnie raportujących,
- użytkowników informacji – w szczególności instytucji finansowych, dużych jednostek objętych ESRS oraz administracji publicznej.

1. Ogólna ocena VSME

Komitet ds. Zrównoważonego Biznesu KIG pozytywnie ocenia samą ideę i kierunek wprowadzenia dobrowolnego standardu raportowania dla MŚP:

- VSME realnie odpowiada na zidentyfikowany problem kaskadowania wymogów regulacyjnych z dyrektywy CSRD i CSDDD na MŚP w łańcuchach wartości, poprzez stworzenie ustandaryzowanego, proporcjonalnego zestawu wymogów informacyjnych.
- Standard może (a wręcz powinien) zmniejszyć liczbę niespójnych, indywidualnych ankiet skierowanych do MŚP przez banki i duże jednostki, czy kontrahentów zastępując je jednym, ustrukturyzowanym formularzem raportowym.

- Jednocześnie VSME zachowuje spójność merytoryczną z ESRS – pokrywa te same główne obszary tematyczne (środowisko, społeczeństwo, ład korporacyjny), ale w formie uproszczonej i proporcjonalnej.

Uważamy, że VSME – pod warunkiem dopracowania kilku kluczowych obszarów – może stać się narzędziem równocześnie:

- wykonalnym dla MŚP,
- użytecznym dla banków, inwestorów i dużych spółek,
- spójnym z uproszczonymi ESRS, które będą stosowane przez jednostki objęte obowiązkową sprawozdawczością.

2. Pozytywne elementy VSME

Z perspektywy MŚP

Dwumodułowa struktura – moduł podstawowy i kompleksowy

- Jasne rozróżnienie na moduł podstawowy (B1–B11) oraz moduł kompleksowy stanowi przejrzystą architekturę standardu.
- Moduł podstawowy jest zdefiniowany jako „docelowe podejście” dla mikrojednostek oraz „minimalny wymóg” dla małych i średnich jednostek.
- Mikrojednostki mogą stosować tylko wybrane części modułu podstawowego, co realnie obniża próg wejścia dla najmniejszych podmiotów.

Wyraźne zasady proporcjonalności

VSME dopuszcza stosowanie uproszczeń, danych szacunkowych i stopniowe podnoszenie jakości danych, podobnie jak uproszczone ESRS odchodzą od sztywnego modelu „checklistowego” na rzecz rzetelnej prezentacji informacji (fair presentation).

Praktyczne wytyczne (załącznik II)

Załącznik II zawiera zestaw praktycznych wyjaśnień dotyczących stosowania ujawnień B1–B11 i jest wyraźnie nakierowany na ułatwienie raportowania „w sposób racjonalny pod względem kosztów”. Taki model – standard + wytyczne praktyczne – odpowiada postulatowi Komitetu formułowanemu przy konsultacjach uproszczonych ESRS, aby ograniczać obciążenia dzięki jasnym wskazówkom wdrożeniowym.

Zakres tematyczny spójny z ESRS, ale uproszczony

VSME obejmuje te same główne kwestie zrównoważonego rozwoju co ESRS (środowiskowe, społeczne, governance), ale w postaci logicznego, tabelarycznego szablonu, co dla MŚP jest bardziej zrozumiałe niż pełny język normatywny ESRS.

Dobrowolność oraz brak wymogu atestacji

W Zaleceniu KE wyraźnie wskazano, że dla MŚP nienotowanych i mikrojednostek za proporcjonalne uznaje się raportowanie oparte na oświadczeniach własnych, bez obowiązku zapewnienia atestacji. To istotnie zmniejsza barierę wejścia dla MŚP i jest spójne z podejściem Komitetu ds. Zrównoważonego Biznesu KIG, aby nie obciążać nadmiernie najmniejszych podmiotów wymogami audytowymi.

Z perspektywy użytkowników raportów (banki, inwestorzy, duże jednostki, administracja)

Standaryzacja danych od MŚP

VSME wprowadza jedną, ustrukturyzowaną ramę raportowania, którą banki oraz duże jednostki mogą uwzględnić w swoich procesach oceny ryzyka ESG, raportowania regulacyjnego (np. SFDR, Taksonomia UE, EBA Pillar 3, CRR/CRD) oraz raportowania zgodnego z ESRS.

Powiązanie z value-chain cap

Uczynienie VSME punktem odniesienia dla „value-chain cap” ogranicza ryzyko lawinowego wzrostu indywidualnych wymogów informacyjnych wobec MŚP, a jednocześnie daje bankom i dużym jednostkom jasny zakres danych, które mogą pozyskiwać w ustandaryzowanej formie.

Cyfrowy wymiar VSME

Zapowiedź wykorzystania cyfrowych narzędzi, w tym możliwości automatycznego wyodrębniania danych na potrzeby sprawozdawczości z fakturowania elektronicznego oraz potencjalnego udostępniania informacji w ESAP, tworzy dobrą bazę dla dalszej digitalizacji raportowania MŚP. Istnienie cyfrowego szablonu VSME (digital template) opartego na taksonomii XBRL umożliwia budowę rozwiązań IT ułatwiających zbieranie danych przez sektor finansowy i administrację.

3. Obszary wymagające dopracowania lub doprecyzowania

Analogicznie jak w naszym stanowisku do uproszczonych ESRS, identyfikujemy szereg obszarów, które – jeśli nie zostaną doprecyzowane – mogą ograniczyć potencjał VSME zarówno dla MŚP, jak i użytkowników raportów.

Z perspektywy MŚP

Ryzyko niezamierzonego przekształcenia modułu kompleksowego w wymóg rynkowy

Standard VSME zakłada dobrowolność modułu kompleksowego, jednak obecny kształt regulacji stwarza ryzyko, że jego stosowanie stanie się w praktyce oczekiwaniem rynkowym wobec MŚP. Moduł kompleksowy zawiera zestaw wskaźników i danych, które – choć formalnie opcjonalne – odpowiadają na potrzeby instytucji finansowych i dużych jednostek raportujących zgodnie z ESRS, SFDR oraz Taksonomią UE.

Brak precyzyjnych wskazówek, kiedy i dla kogo moduł kompleksowy jest właściwym narzędziem, może prowadzić do sytuacji, w której:

- moduł podstawowy pozostaje teoretycznie zgodny z założeniami uproszczonego raportowania dla MŚP,
- natomiast przedsiębiorstwa, które chcą utrzymać relacje biznesowe w łańcuchu wartości lub pozyskać finansowanie, będą faktycznie zmuszone do stosowania modułu kompleksowego,
- co generuje dodatkowe koszty, obciążenia administracyjne i konieczność posiadania specjalistycznych kompetencji, zwłaszcza trudne dla mikrojednostek.

Aby zminimalizować to ryzyko i zapewnić, że VSME faktycznie pełni funkcję narzędzia proporcjonalnego, przewidywalnego i wykonalnego dla MŚP, konieczne jest doprecyzowanie stosowania standardu.

Propozycje doprecyzowań do uwzględnienia w stanowisku krajowym:

- **Jasne wskazanie sytuacji, w których moduł podstawowy powinien być traktowany jako wystarczający zakres raportowania**
Ministerstwo Finansów powinno podkreślić, że moduł podstawowy zapewnia minimalny, ale kompletny oraz proporcjonalny zestaw danych na potrzeby MŚP. Jednocześnie należy zaznaczyć, że brak stosowania modułu kompleksowego

nie może być interpretowany jako brak współpracy ani oznaka niewystarczającej transparentności przedsiębiorstwa.

- **Zdefiniowanie roli modułu kompleksowego jako narzędzia opcjonalnego, stosowanego w sytuacjach uzasadnionych charakterem relacji biznesowej**
Wskazane jest, aby moduł kompleksowy był utożsamiany z narzędziem „value added” - przeznaczonym dla MŚP posiadających bardziej złożone potrzeby informacyjne, wchodzących w relacje z inwestorami lub oferujących produkty/usługi w obszarach podwyższonego ryzyka ESG. Jego stosowanie nie powinno być domyślnym oczekiwaniem wobec wszystkich MŚP w łańcuchach wartości.
- **Rekomendacja dla Komisji Europejskiej i EFRAG dotycząca przygotowania mapowania zgodności modułu podstawowego z potrzebami rynku finansowego**

Z uwagi na to, że banki oraz duże podmioty korzystają z danych wymaganych przez Taksonomię, SFDR i ESRS, zasadne jest podjęcie prac nad tabelą zgodności pomiędzy modułem podstawowym a minimalnymi informacjami potrzebnymi instytucjom finansowym. Takie „mapowanie” umożliwiłoby:

- identyfikację obszarów, w których mogą być stosowane dane szacunkowe lub proxy,
 - wskazanie punktów, w których moduł podstawowy pokrywa kluczowe potrzeby danych,
 - doprecyzowanie, gdzie moduł kompleksowy jest rzeczywiście uzasadniony, a gdzie nie.
- **Wzmocnienie roli narzędzi cyfrowych minimalizujących obciążenia administracyjne**

W związku z planami Komisji Europejskiej dotyczącymi wykorzystania narzędzi cyfrowych - m.in. automatycznego pozyskiwania danych z fakturowania elektronicznego - warto podkreślić potrzebę integracji VSME z rozwiązaniami umożliwiającymi automatyzację wyliczeń i redukcję obowiązków raportowych po stronie MŚP. Takie podejście wzmacnia cel VSME jako narzędzia realnie zmniejszającego koszty zgodności.

Opisane powyżej doprecyzowania pozwalają zachować pierwotne założenia VSME – uproszczenie, proporcjonalność i dobrowolność — przy jednoczesnym uwzględnieniu rzeczywistych potrzeb sektora finansowego i dużych przedsiębiorstw. Kluczowe jest zapewnienie jasności regulacyjnej i ograniczenie presji rynkowej, która mogłaby

przekształcić moduł kompleksowy w wymóg stosowany w praktyce, mimo że standard VSME przewiduje jego dobrowolność.

Doprecyzowanie relacji między istotnością w VSME a potrzebami użytkowników raportu

Choć VSME w mniejszym stopniu rozwija proces DMA niż ESRS, w praktyce MŚP będą musiały dokonywać oceny, które wskaźniki i ujawnienia są dla nich istotne – szczególnie przy korzystaniu z modułu kompleksowego. Podobnie jak w uproszczonych ESRS, brak jasnych ram stosowania profesjonalnego osądu może prowadzić do asekuracyjnego raportowania, nadmiernego zakresu ujawnień lub rozbieżności interpretacyjnych pomiędzy MŚP, audytorami (tam, gdzie atestacja będzie dobrowolnie wprowadzana) i kontrahentami.

W kontekście VSME istotne jest doprecyzowanie relacji między zasadą istotności stosowaną przez MŚP a potrzebami użytkowników raportu, w szczególności instytucji finansowych i dużych przedsiębiorstw raportujących zgodnie z ESRS, SFDR lub Taksonomią UE. Standard VSME wprost zakłada, że zakres ujawnień MŚP nie powinien wykraczać poza to, co przewidziano w VSME, nawet jeśli użytkownicy raportu są objęci bardziej rozbudowanymi obowiązkami regulacyjnymi.

Powstaje jednak pytanie, czy raport przygotowany wyłącznie w oparciu o VSME będzie wystarczający dla użytkowników regulowanych. W obecnym kształcie istnieje ryzyko, że raport MŚP stanie się niewystarczający dla banków, inwestorów i dużych podmiotów, co doprowadzi do utrzymania praktyki kierowania licznymi dodatkowymi zapytań danych - a tym samym podważy cel uproszczenia, który stanowi fundament VSME.

Dlatego zasadne jest rozważenie uzupełnienia modułu kompleksowego o minimalny, jasno określony zestaw dodatkowych danych, które umożliwią użytkownikom raportu realizację ich obowiązków regulacyjnych bez konieczności żądania dalszych informacji od MŚP.

Takie doprecyzowanie:

- zmniejszyłoby ryzyko asymetrii informacyjnej i rozbieżności interpretacyjnych;
- ograniczyłoby presję rynkową na stosowanie indywidualnych kwestionariuszy;
- podniosłoby realną użyteczność raportów VSME dla instytucji finansowych;
- jednocześnie nie zmieniałoby charakteru modułu podstawowego ani nie rozszerzało obowiązków MŚP poza ramy VSME.

Kwestie kosztu i wysiłku przy pozyskiwaniu danych z łańcucha wartości

VSME ma w założeniu ograniczać efekt „skapywania” wymogów informacyjnych z dużych jednostek na MŚP. Jednak zarówno sam standard, jak i towarzyszące mu Zalecenie Komisji Europejskiej nie określają w sposób operacyjny, w jaki sposób MŚP mogą skutecznie powoływać się na nieproporcjonalność kosztu lub wysiłku przy pozyskiwaniu danych dotyczących własnego łańcucha wartości.

Nie jest również jasne, jak postępować w przypadku rozbieżności między MŚP a podmiotem żądającym informacji, gdy strony odmiennie oceniają, czy dane żądanie informacyjne mieści się w zakresie VSME, czy też wykracza poza standard. Brak przekazania informacji przez MŚP może, w szczególności przy asymetrii siły kontraktowej, zostać uznany za naruszenie warunków umownych i narazić MŚP na odpowiedzialność.

Z tego względu zasadne byłoby opracowanie przez Komisję lub EFRAG praktycznych wytycznych i dobrych praktyk dotyczących:

- sposobu stosowania zasady „nieproporcjonalnego kosztu i wysiłku”,
- sposobu rozstrzygania sporów dotyczących zakresu oczekiwanych danych,
- renegotjacji postanowień umownych dotyczących wymiany informacji w łańcuchu wartości.

Zalecenie KE zachęca wprowadzić duże przedsiębiorstwa i pośredników finansowych do stosowania zasady proporcjonalności oraz powściągliwości przy kierowaniu do MŚP żądań informacyjnych; po przyjęciu VSME wnioski te powinny być ograniczane do informacji spójnych z zakresem standardu. Jednak brak jest wskazania, jakie instrumenty ochronne przysługują MŚP, jeśli podmioty zobowiązane nie stosują się do tych zasad lub jeśli powstaje spór co do tego, czy dane żądanie informacji jest proporcjonalne.

Dla uniknięcia niepewności interpretacyjnej uzasadnione jest opracowanie wytycznych postępowania dla MŚP, w tym modelowych działań i schematów odpowiedzi na nadmierne żądania informacyjne, które wykraczają poza ramy VSME.

Dodatkowej jasności wymagają także wymogi dotyczące incydentów w zakresie praw człowieka. Punkt 62 lit. c Zalecenia stanowi, że jednostka powinna ujawnić, czy posiada wiedzę o potwierdzonych incydentach dotyczących osób wykonujących pracę w łańcuchu wartości, społeczności dotkniętych działalnością oraz konsumentów i użytkowników końcowych. Standard i wytyczne powinny jednoznacznie wskazywać, że MŚP

nie są zobowiązane do aktywnego pozyskiwania takich informacji, a jedynie do ujawnienia tego, co jest im faktycznie wiadome w ramach zwykłej działalności.

W konsekwencji, regulatorzy, audytorzy, podmioty raportujące zgodnie z CSRD oraz instytucje finansowe nie powinny wymagać od MŚP aktywnego badania lub monitorowania łańcucha wartości w zakresie incydentów praw człowieka. Jasne doprecyzowanie tego obowiązku jest kluczowe, aby uniknąć nadmiernej presji informacyjnej oraz zapewnić stosowanie zasady proporcjonalności zgodnie z celem VSME.

Z perspektywy użytkowników (banki, inwestorzy, duże jednostki, administracja)

Zapewnienie minimalnej użyteczności danych dla regulacji finansowych

Z punktu widzenia użytkowników regulowanych – banków, inwestorów, dużych jednostek raportujących zgodnie z ESRS oraz administracji – kluczowe jest, aby dane raportowane według VSME były możliwe do wykorzystania w procesach oceny ryzyka ESG oraz w realizacji obowiązków wynikających z Taksonomii, SFDR i wymogów nadzorczych. Moduł podstawowy odpowiada jedynie na najbardziej podstawowe potrzeby informacyjne, natomiast funkcjonalną wartość dla użytkowników regulowanych zapewnia moduł kompleksowy, który obejmuje dane wymagane do analiz ryzyka i zgodności regulacyjnej.

Jednocześnie należy podkreślić, że wielu MŚP – nie tylko dużych jednostek – od lat otrzymuje od swoich partnerów biznesowych indywidualne kwestionariusze ESG lub zaproszenia do udziału w prywatnych systemach oceny (np. EcoVadis), które dla globalnych firm często mają znaczenie wyższe niż standardy unijne. Jeżeli VSME ma realnie uprościć system raportowania, konieczne jest jednoznaczne zakomunikowanie, że raport sporządzony zgodnie z modulem kompleksowym powinien być uznawany za wystarczający w zakresie objętym standardem – bez nakładania przez użytkowników równoległych formularzy dotyczących tych samych obszarów.

Takie podejście jest niezbędne, aby VSME mógł zastąpić obecny wieloankietowy system pozyskiwania danych ESG i pełnić rolę jednego, ustandaryzowanego źródła informacji, z którego korzystają zarówno podmioty regulowane, jak i partnerzy komercyjni MŚP.

Zakres ujawnień dotyczących praw człowieka

Obecna konstrukcja VSME w obszarze praw człowieka wymaga doprecyzowania, aby zapewnić wiarygodność ujawnień oraz ich użyteczność dla dużych jednostek raportujących zgodnie z ESRS. Standard ogranicza definicję „pracownika” wyłącznie

do osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, co nie odzwierciedla rzeczywistej struktury zatrudnienia w MŚP, gdzie powszechnie stosowane są również umowy cywilnoprawne, samozatrudnienie oraz współpraca B2B. Jednocześnie raportowanie dotyczące łańcucha wartości oparte jest wyłącznie na „posiadanej wiedzy” jednostki.

Takie ujęcie może prowadzić do nieuwzględnienia istotnych ryzyk społecznych zarówno w ramach własnej działalności MŚP, jak i w relacjach z podwykonawcami. Konstrukcja pytań w formacie „tak/nie”, odnoszących się wyłącznie do własnych pracowników, nie zapewnia pełnego obrazu przestrzegania praw człowieka – w szczególności ryzyk takich jak praca przymusowa, praca dzieci czy naruszenia praw pracowniczych w ramach zleceńobiorców i podmiotów współpracujących. Warto również wskazać, że definicja pracy przymusowej w VSME ma charakter szeroki i obejmuje formy zatrudnienia wykraczające poza klasyczny stosunek pracy.

Doprecyzowanie tego obszaru – w szczególności poprzez rozszerzenie definicji „pracownika” na wszystkie osoby świadczące pracę na rzecz MŚP oraz poprzez precyzyjne określenie sposobu raportowania wiedzy o incydentach w łańcuchu wartości – zwiększyłoby wiarygodność ujawnień oraz ich użyteczność dla użytkowników raportów. Jednocześnie ograniczyłoby potrzebę stosowania równoległych kwestionariuszy ESG i dodatkowych wymogów kontraktowych dotyczących przestrzegania praw człowieka.

Podkreślamy przy tym, że celem tych doprecyzowań nie jest rozszerzanie obowiązków MŚP, lecz zapewnienie jasności interpretacyjnej, która ograniczy zjawisko wielokrotnego pozyskiwania tych samych danych przez różne podmioty i zmniejszy liczbę równoległych ankiet kierowanych do MŚP.

Tak sformułowane wytyczne pozwolą osiągnąć kluczowe cele VSME:

- zwiększenie wiarygodności i porównywalności ujawnień dotyczących praw człowieka,
- ograniczenie presji informacyjnej na MŚP,
- uniknięcie dublowania wymogów oraz redukcję liczby powtarzających się kwestionariuszy,
- spójność ze standardami ESRS i potrzebami użytkowników regulowanych,
- utrzymanie pełnej zgodności z zasadą proporcjonalności, będącą fundamentem VSME.

Spójność z uproszczonymi ESRS

Ponieważ prace nad VSME i uproszczonymi ESRS przebiegają równolegle, kluczowe jest zapewnienie pełnej synchronizacji zakresu informacji, tak aby duże jednostki raportujące zgodnie z ESRS mogły w sposób bezpośredni wykorzystać dane otrzymywane od MŚP. Brak takiej harmonizacji grozi utrzymaniem lub nawet nasileniem zjawiska pozyskiwania od MŚP licznych dodatkowych danych poza zakresem VSME, co podważałoby jego funkcję upraszczającą i nie ograniczało obciążeń w łańcuchach wartości.

Ujednolicenie techniczne VSME jako warunek interoperacyjności danych w łańcuchu wartości

Jednym z istotnych wyzwań związanych ze standardem VSME jest występowanie technicznych niespójności względem ESRS, które mogą prowadzić do sytuacji, w której dane przekazywane przez MŚP są nieporównywalne, nieagregowalne lub niewystarczające dla dużych jednostek stosujących ESRS. W praktyce osłabia to funkcję VSME jako narzędzia ograniczającego liczbę dodatkowych zapytań kierowanych do MŚP i utrudnia osiągnięcie zakładanego efektu redukcji obciążeń w łańcuchach wartości.

- Istotnym źródłem tego ryzyka są różnice metodyczne i definicyjne pomiędzy VSME a ESRS, dotyczące w szczególności sposobu obliczania wskaźników oraz stosowanych jednostek miary. Przykładowo:
- Wskaźnik wypadkowości: VSME sugeruje stosowanie mnożnika 200 000 godzin, podczas gdy ESRS S1-13 wymaga użycia 1 000 000 godzin. Powoduje to rozbieżności rzędu pięciokrotności i uniemożliwia bezpośrednią agregację danych BHP przez duże jednostki.
- Emisje Scope 2: VSME wymaga raportowania emisji metodą location-based, podczas gdy ESRS E1-8 wymaga raportowania emisji zarówno metodą location-based, jak i market-based, co jest kluczowe dla uwzględnienia m.in. zakupu energii odnawialnej. Dane raportowane wyłącznie wg VSME mogą być zatem niepełne z perspektywy ESRS.
- Ocena istotności: VSME formułuje istotność w sposób opisowy, podczas gdy ESRS opiera się na sformalizowanych kryteriach skali, zakresu, nieodwracalności oraz prawdopodobieństwa wpływu. Może to prowadzić do sytuacji, w której MŚP – kierując się intuicyjną oceną – uznają dany temat za nieistotny, podczas gdy zgodnie z ESRS powinien on zostać zaraportowany.

Takie niespójności zwiększają ryzyko, że jednostki raportujące zgodnie z ESRS nadal będą wymuszać na MŚP dodatkowe dane, co jest sprzeczne z celem VSME jako uproszczonego, proporcjonalnego i ustandaryzowanego narzędzia raportowego.

Aby zapewnić pełną interoperacyjność danych, zasadne jest, aby Komisja Europejska i EFRAG doprecyzowały:

- harmonizację definicji i metodyk obliczeniowych w obszarach, w których wskaźniki raportowane przez VSME i ESRS mają takie samo znaczenie,
- jednoznaczne wskazanie, które elementy modułu kompleksowego odpowiadają minimalnym wymogom informacyjnym użytkowników regulowanych (banków, inwestorów, dużych jednostek),
- instrukcje dla użytkowników ESRS, jak interpretować dane z VSME w przypadkach, gdy uproszczenia metodyczne wynikają z proporcjonalnego charakteru standardu dla MŚP.

Wprowadzenie takich doprecyzowań nie rozszerza zakresu raportowania przez MŚP, lecz zapewnia, że dane już raportowane w ramach VSME będą technicznie kompatybilne i gotowe do bezpośredniej agregacji przez jednostki stosujące ESRS. Jest to warunek konieczny, aby VSME mógł rzeczywiście pełnić swoją funkcję w łańcuchach wartości ograniczając presję informacyjną, zamiast ją przenosić na inne formularze lub systemy oceny ESG.

Digitalizacja i interoperacyjność techniczna

Pomimo zapowiedzi wykorzystania cyfrowych narzędzi i istnienia szablonu XBRL, brak jest jeszcze praktycznych wytycznych dotyczących integracji VSME z ESAP oraz z krajowymi systemami raportowymi i bazami danych (np. KOBiZE, BDO, systemy wodne). Bez tego istnieje ryzyko, że raporty VSME będą funkcjonować w oderwaniu od istniejącej infrastruktury danych środowiskowych i społecznych, a tym samym nie przyniosą oczekiwanego efektu redukcji obciążeń.

4. Rekomendacje KIG dotyczące dalszego dopracowania VSME

Poniżej przedstawiamy kierunkowe rekomendacje, które – naszym zdaniem – Ministerstwo Finansów mogłoby wesprzeć na forum UE w procesie finalizacji standardu VSME, tak aby zapewnić jego realną użyteczność zarówno dla MŚP, jak i użytkowników regulowanych.

Wyraźne rozgraniczenie ról modułu podstawowego i kompleksowego oraz zasada adekwatności celu

Zamiast traktować moduł podstawowy jako „domyślny” w każdych okolicznościach, rekomendujemy przyjęcie zasady adekwatności celu:

- moduł podstawowy pozostaje narzędziem proporcjonalnym dla najmniejszych podmiotów oraz dla MŚP raportujących w celach informacyjnych,
- natomiast MŚP funkcjonujące w łańcuchu dostaw dużych jednostek lub ubiegające się o finansowanie powinny móc stosować moduł kompleksowy jako standard ustandaryzowany i wystarczający, zamykający temat dodatkowych wymagań danych.

Jednocześnie, mając na uwadze ryzyko presji rynkowej mogącej prowadzić do niezamierzonego przekształcenia modułu kompleksowego w wymóg de facto obowiązkowy, rekomendujemy rozważenie wprowadzenia miękkiego mechanizmu ograniczającego („soft cap”), który zapewni przewidywalność i proporcjonalność wymagań informacyjnych wobec MŚP, bez konieczności wprowadzania twardego, sankcjonowanego zakazu prawnego.

W szczególności postulujemy, aby Komisja Europejska, EFRAG oraz właściwe organy nadzorcze państw członkowskich:

- opracowały wytyczne nadzorcze i dobre praktyki, zachęcające użytkowników regulowanych (banki, inwestorów, duże jednostki) do pierwszeństwa stosowania zakresu danych VSME w kontaktach z MŚP,
- doprecyzowały, że dodatkowe żądania danych wobec MŚP powinny być formułowane tylko wtedy, gdy są niezbędne, jasno uzasadnione regulacyjnie i proporcjonalne,
- rekomendowały stosowanie zasady powściągliwości i proporcjonalności przy tworzeniu równoległych kwestionariuszy ESG w obszarach już objętych VSME.

Takie podejście:

- wzmacnia realność i skuteczność value-chain cap,
- chroni MŚP przed nadmierną presją kontraktową,
- ogranicza ryzyko powstawania "standardu dwóch prędkości",

- jednocześnie pozwala użytkownikom regulowanym na realizację obowiązków wynikających z SFDR, Taksonomii, ESRS i CSDDD,
- a przy tym pozostaje zgodne z zasadą proporcjonalności, która jest fundamentem VSME.

Wprowadzenie zasady domniemania rzetelności (safe harbour) opartej na profesjonalnym osądzie

Analogicznie do zasad stosowanych w rachunkowości finansowej, decyzje MŚP dotyczące zakresu raportowania (w szczególności w module kompleksowym), powinny korzystać z domniemania rzetelności, jeżeli są oparte na:

- udokumentowanym procesie,
- profesjonalnym osądzie kierownictwa,
- zasadzie proporcjonalności oraz nieproporcjonalnego kosztu/obciążenia.

Zasada ta chroniłaby MŚP przed nadmierną presją kontraktową oraz ryzykiem zakwestionowania ich decyzji — zarówno przez kontrahentów, jak i przez audytorów lub instytucje finansowe (np. w ramach przeglądów nadzorczych KNF). Rekomendacja ta koresponduje z wcześniejszymi uwagami o potrzebie jasnych ram stosowania istotności w VSME.

Minimalny zestaw informacji dla użytkowników – zestaw danych referencyjnych

Zalecamy zdefiniowanie w ramach modułu kompleksowego zestawu danych referencyjnych, który pokrywa podstawowe potrzeby użytkowników regulowanych, w szczególności:

- banków i inwestorów (PAI, wskaźniki taksonomiczne, ryzyka ESG),
- dużych jednostek raportujących zgodnie z ESRS (zwłaszcza dane E1 oraz S2),
- administracji publicznej (np. monitorowanie celów polityk środowiskowych i społecznych).

Jasne określenie zestawu danych referencyjnych pozwoli ograniczyć stosowanie równoległych kwestionariuszy ESG oraz zapewni, że raport VSME faktycznie zastąpi obecny wieloankietowy system pozyskiwania danych. Uwagi ekspertów dotyczące ryzyka powstania „standardu dwóch prędkości” potwierdzają zasadność tej rekomendacji.

Silniejsze zakotwiczenie VSME w istniejących danych regulacyjnych (język korzyści dla MŚP)

Polskie MŚP, podobnie jak przedsiębiorstwa w innych państwach członkowskich, już dziś przekazują kluczowe dane środowiskowe i społeczne do systemów publicznych (m.in. KOBiZE, BDO, ZUS, rejestry wodne, statystyki pracy i BHP). Dlatego rekomendujemy, aby KE i EFRAG:

- jednoznacznie dopuściły wykorzystanie tych danych jako źródła automatycznego wypełniania części wskaźników VSME,
- umożliwiły państwom członkowskim budowę Krajowych Hubów Danych ESG, z których MŚP mogłyby generować raport VSME „jednym kliknięciem”,
- wskazały interoperacyjność z danymi regulacyjnymi jako element obowiązkowy, a nie jedynie rekomendowany.

Bez takiej automatyzacji VSME stanie się dla przedsiębiorców kolejnym, równoległym systemem raportowym, zamiast realnym ułatwieniem.

Dodatkowo postulujemy rozważenie w module kompleksowym dodania ujawniania informacji, które jednostka już przekazuje organom publicznym (np. istotne decyzje administracyjne, kary środowiskowe, naruszenia BHP) bez rozszerzania zakresu danych, a jedynie poprzez „odniesienie się” do informacji już dostępnych. Wzmocni to wiarygodność VSME i zmniejszy ryzyko greenwashingu.

Wzmocnienie wymiaru cyfrowego i interoperacyjności

Rekomendujemy, aby KE i EFRAG zapewniły:

- jasne zdefiniowanie roli VSME digital template jako fundamentu narodowych rozwiązań IT;
- wskazanie standardów technicznych (XBRL, struktury danych) umożliwiających automatyczny transfer informacji między MŚP, bankami i administracją;
- pełne powiązanie VSME z ESAP oraz z systemami e-fakturowania, tak aby eliminować konieczność wielokrotnego wprowadzania tych samych danych.

Komentarze ekspertów o konieczności realnej (a nie formalnej) interoperacyjności oraz o wykorzystaniu danych JPK/KOBiZE/BDO/ZUS uzasadniają wzmocnienie tego punktu.

Koordinacja z uproszczonymi ESRS oraz regulacjami finansowymi

Ze względu na równoległe prace nad uproszczonymi ESRS oraz obowiązki sektora finansowego (np. wytyczne EBA dotyczące ryzyka ESG, Pillar 3), niezbędne jest zapewnienie:

- pełnej zgodności zakresu danych między VSME a uproszczonymi ESRS,
- harmonizacji z wymogami nadzorczymi, aby banki i inwestorzy nie musieli kierować do MŚP dodatkowych zapytań,
- jasnych wytycznych dla organów nadzorczych (np. KNF), że akceptowanie danych z VSME, zgodnie z zakresem standardu, nie może być podważane w procesach oceny portfeli, audytu czy oceny due diligence.

5. Podsumowanie

VSME stanowi ważny element porządkowania systemu raportowania zrównoważonego rozwoju w UE – zarówno z perspektywy MŚP, jak i instytucji finansowych oraz dużych jednostek objętych ESRS.

Standard ten:

- idzie w dobrym kierunku, jeśli chodzi o proporcjonalność, redukcję „efektu skapywania” oraz ułatwienie dostępu MŚP do zrównoważonego finansowania,
- jednak wymaga doprecyzowania wybranych elementów, aby jego stosowanie było realnie wykonalne dla MŚP oraz wystarczające informacyjnie dla użytkowników raportów.

Uwzględnione komentarze wzmacniają logikę całego stanowiska:

- usuwają ryzyko powstania „pułapki modułu podstawowego”,
- wzmacniają ochronę MŚP przed presją kontraktową i nadzorczą,
- wzmacniają interoperacyjność, digitalizację i spójność danych,
- oraz zwiększają szanse, że VSME faktycznie zastąpi dziesiątki równoległych ankiet ESG.

Komitet ds. Zrównoważonego Biznesu Krajowej Izby Gospodarczej deklaruje gotowość do dalszego dialogu eksperckiego z Ministerstwem Finansów oraz wsparcia procesu konsultacji zarówno VSME, jak i uproszczonych ESRS – tak, aby cały system raportowania ESG był spójny, proporcjonalny i możliwy do wdrożenia w warunkach polskiej gospodarki.

Z poważaniem
Beata Kozyra

Wiceprzewodnicząca ds. raportowania
zrównoważonego rozwoju
Komitet ds. Zrównoważonego Biznesu KIG

Do wiadomości:

1. Ministerstwo Klimatu i Środowiska
2. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
3. Ministerstwo Rozwoju i Technologii
4. Ministerstwo Aktywów Państwowych
5. Ministerstwo Cyfryzacji
6. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska